

Разпознаване и насочване на жертви на домашно насилие

Методологически насоки за обучение на
специалисти по човешки ресурси към
публичната администрация

Разпознаване и насочване на жертви на домашно насилие

Методологически насоки за обучение на специалисти по
човешки ресурси към публичната администрация

Настоящата публикация има за цел да събере на едно място необходимите знания и напътствия за идентифициране и насока на потенциални жертви на домашно насилие сред персонала, с който специалистите в сферата на човешките ресурси работят ежедневно. Наръчникът не е инструмент за превенция на домашното насилие – неговото предназначение е да бъде отправна точка за служителите на публичната администрация при случаи на домашно насилие.

Автори:

Леда Кунева, Център за изследване на демокрацията

Дияна Видева, Асоциация „Деметра“

Ана Буриева, Асоциация „Деметра“

Илиана Балабанова, Асоциация „Деметра“

Илиана Бойчева, Център за изследване на демокрацията

Съфинансирано от
Европейския съюз

Този наръчник е финансиран от Европейския съюз. Съдържанието на наръчника представя гледната точка на неговите автори, които единствени носят отговорност за него, и не отразява непременно мнението на ЕС или ГД „Правосъдие и потребители“. ЕС не отговаря за начина, по който може да бъде използвана съдържащата се в него информация.

Снимка на корицата: Canva

Център за изследване на демокрацията, 2022.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО.....	5
ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ.....	11
РОЛЯ НА ОБУЧИТЕЛИТЕ.....	12
ПРИМЕРНИ АКТИВНОСТИ (ВЪВЕДЕНИЕ).....	14
ПРИМЕРНИ АКТИВНОСТИ (ТЕМАТИЧНИ).....	16
СЪВЕТИ ЗА ЕФЕКТИВНА КОМУНИКАЦИЯ.....	24
ОБУЧИТЕЛНИ ВИДЕА.....	26
ЕТИЧНИ СЪОБРАЖЕНИЯ.....	26
ОЦЕНКА.....	26
ЧЕКЛИСТ ЗА ОБУЧИТЕЛИ.....	27
ПРИМЕРНА ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ НА МУЛТИПЛИКАТОРИ.....	29
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	31

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящите Методологически насоки (Насоките) имат за цел да служат като помощно средство за учителите в рамките на проекта SHE при провеждането на обучения във формат „обучение на мултипликатори“. Насоките включват както секции, отнасящи се до целите и резултатите от обученията, така и практически примери за активности и упражнения, които могат да бъдат интегрирани в хода на обучението, за да се спомогне за по-лесното усвояване на материала от обучаващите се специалисти. За целите на Насоките „учител“ е специалист в сферата на човешките ресурси (ЧР) в публичната администрация, който извършва обучение в своето звено, а „мултипликатор“ е участник в процеса на обучение като обучаем – също специалист в сферата на ЧР. Тоест, по своето естество, обучението в рамките на проекта SHE се извършва под формата на peer-to-peer учене (учене от колеги за колеги, от специалисти за специалисти и пр.).

Избраният метод за провеждане на обученията се базира на съществуващите взаимовръзки и отношения на доверие между специалистите по ЧР в техните съответни звена, способстващи за по-високата ангажираност с процеса на обучение, повишеното внимание към темите, които ще бъдат разглеждани, както и възможността да задаване на последващи въпроси и търсенето на помощ и подкрепа на местно ниво.

Целите на Методологическите насоки могат да бъдат обобщени така:

- да се помогне на учителите самостоятелно и успешно да проведат обучения в рамките на проекта SHE, следвайки „Наръчник за обучение на специалисти в сферата на човешките ресурси към публичната администрация“;
- да се предложат практически насоки, идеи и материали на учителите с цел ангажиране вниманието на мултипликаторите и способстване за максимално запазване на наученото по време на обучението в дългосрочен план;
- да се запознаят учителите с изискванията на проекта SHE по линия на етичните съображения и оценката на активностите.

Накратко, Насоките съдържат следните секции: 1) цели на обучението; 2) очаквани резултати; 3) роля на учителите; 4) примерни активности за въведение в обучението; 5) тематични примерни активности за интеграция във всеки модул; 6) съвети за ефективна комуникация; 7) етични съображения; 8) учебни видеа; 9) оценка; 10) чеклист (списък) за учители; и 11) примерна програма за еднодневно обучение на мултипликатори.

ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Проектът SHE се стреми да предостави на специалистите в сферата на човешките ресурси в публичната администрация знания и умения, които да им помогнат в идентификацията, подкрепата и насочването на жертви на домашно насилие сред служителите, с които имат контакт. Именно затова в рамките на инициативата е разработен „Наръчник за обучение на специалисти в сферата на човешките ресурси към публичната администрация“ (Наръчника), който съдържа пет тематични модула с информация относно различни аспекти в процеса по подпомагане на жертвите на домашно насилие на тяхното работно място.

На първо място, обучението цели да запознае участниците със следните теми:

- Общи концепции за насилие срещу жени и общественото въздействие на тези явления, определения, дефиниции в български контекст, преобладаващи и нововъзникващи форми; основните форми на насилие, подробно обяснени в практически термини и на по-малко известни форми, обяснени по-подробно.
- Медицински, психологически и социални показатели за идентифициране на жертвите на домашно насилие.
- Законова уредба на домашното насилие, включително роли на заинтересованите институции и възможности за подкрепа и рехабилитация.
- Междуинституционална подкрепа и насочване на потенциални жертви към полиция, правоприлагане, съдебна система.
- Домашното насилие като насилие над деца.

На второ място, обучението цели да изгради или развие следните умения у участниците:

- умение за прилагане на теоретични (пасивни) знания на практика у хора на обичайната работа на специалистите в сферата на човешките ресурси;
- умение за успешно разпознаване на жертви на домашно насилие сред служителите в дадено звено, с които специалистът по ЧР има контакт;
- умение за подходяща комуникация, етичен и емпатичен контакт с потенциални или идентифицирани жертви на домашно насилие;
- умение за насочване на жертвата към подходящи услуги за защита и рехабилитация, вкл. полиция, съдебна система и неправителствени организации, предоставящи услуги за пострадали от домашно насилие;

- умение за предаване на информация по подходящ, чувствителен, навременен и отговорен начин;
- умение за оказване на подкрепа на жертвата в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план – от помощ при подаване на сигнал до реинтеграционни мерки за приобщаване на жертвата в работната сила при случаи на прекъсване на трудовия процес;
- умения за запазване конфиденциалността на жертвата и за защита на нейните основни права на работното място;
- умение за приоритизиране на действия според тяхната важност и наложителност;
- други „меки“ умения: комуникация, емоционална интелигентност, организираност, съобразяване с крайни срокове, работа в екип и пр.

В частност обучението цели най-вече да внедри отговорностите по линия на идентификацията и подпомагането на жертви на домашно насилие в останалите служебни отговорности на специалистите по ЧР, като не създава предпоставки за непосилен допълнителен труд, а предостави достатъчно лесно достъпни ресурси и информация на специалистите, за да могат те да подкрепят жертвите с минимална инвестиция на време и ресурси.

Модули и теми	Цели на обучението		
	Знания	Умения	Нагласи
Модул 1: Концепции за насилието – домашно насилие и насилие, основано на пола: определения, дефиниции, митове за насилието.			
Тема 1: Пол	<ul style="list-style-type: none"> • Основни знания за термина „социален пол“ • Теория и концепция за социалния пол. 	<ul style="list-style-type: none"> • Анализ и оценка на влиянието на социокултурния контекст върху формирането на възприятие за пола. 	<ul style="list-style-type: none"> • Развитие на критично мислене по отношение на влиянието на социалната среда върху поведението на отделния индивид.

<p>Тема 2: Патриархат и феминизъм</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Основни дефиниции за патриархат, феминизъм, женственост, мъжественост. 	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознаване на разликите между патриархат и феминизъм и ролята им за обществените нагласи и полово-основани роли в обществото. 	<ul style="list-style-type: none"> • Обвързване на знанията за патриархат и феминизъм и информация за „мъжествеността“ и „женствеността“, и връзката с половите стереотипи.
<p>Тема 3: Стереотипи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Знания за стереотипите, основани на пола в света, Европа и България. 	<ul style="list-style-type: none"> • Анализ на различните механизми (идеологически, социални, културни)на стереотипизация. 	<ul style="list-style-type: none"> • Рефлексивно отношение спрямо социалната конструкция на пола.
<p>Тема 4: Сексизъм</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познания за влиянието на сексизма в ежедневието; • Европейски стандарти срещу сексизма • Сексизъм в българския контекст. 	<ul style="list-style-type: none"> • Разбиране за сексизма като форма на дискриминация, основана на пола. 	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознаване на сексизма и неговото влияние върху човешкото поведение.
<p>Тема 5: Насилие над жени и момичета, домашно насилие</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Основна концепция за насилие, основано на пола • Статистика от света, Европа и България • Увод в политики и законодателства за преодоляване на явлението • Насилието над жени в България • Традиционни и нови форми на насилие над жени. 	<ul style="list-style-type: none"> • Разбиране за насилието над жените като нарушение на правата на човека, което засяга всички социални, културни и икономически слоеве от населението. 	<ul style="list-style-type: none"> • Възприемане на коректна терминология по отношение на насилието над жени и момичета.
<p>Тема 6: Митове и реалност за насилието над жените</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Знания за митовете по отношение на насилието над жените. 	<ul style="list-style-type: none"> • Разбиране за митовете по отношение на насилието над жените. 	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознаване на митовете спрямо насилието и причините, поради които митовете съществуват.

Модул 2: Медицински, психологически и социални показатели за идентифициране на жертвите на домашно насилие

<p>Тема 1: Причини и фактори за възникване на домашно насилие и насилие, основано на пола</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Дефиниция на домашното насилие • Законова рамка относно домашното насилие в България • Домашното насилие като престъпление • Мерки за защита • Производство по налагане на мерки за защита. 	<ul style="list-style-type: none"> • Боравене с ключово законодателство • Разпознаване на домашното насилие в неговите форми • Умение за ориентиране в законодателството. 	<ul style="list-style-type: none"> • Възприемане на домашното насилие като нарушаване на права и свободи на жертвата • Възприемане на домашното насилие като укоримо деяние • Възприемане на някои форми на домашното насилие като наказуеми.
<p>Тема 2: Възможност за включване на ЧР специалистите при случаи на домашно насилие</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Докладване на случаи на домашно насилие • Роля, правомощия и задължения на ключовите институции • Роля на неправителствените организации. 	<ul style="list-style-type: none"> • Умения за ориентиране в процеса за търсене на защита • Умения за предаване на ключова информация на жертвите • Умения за насочване на жертвите към съответни институции и услуги. 	<ul style="list-style-type: none"> • Нагласа за помагане на идентифицираните жертви • Подкрепящо, неосъждащо отношение към жертвите.
<p>Тема 3: Въздействие на насилието върху здравето на жените и децата</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Здравето на жените • Здравето на децата • Травматологични процеси, динамика. 	<ul style="list-style-type: none"> • Умение за разпознаване на симптоматика на домашно насилие. 	<ul style="list-style-type: none"> • Подкрепящо, неосъждащо отношение към жертвите.
<p>Тема 4: Показатели за идентифициране на жертвите на домашно насилие</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Остра стресова реакция • Посттравматична симптоматика • Предупредителни сигнали • План за безопасност. 	<ul style="list-style-type: none"> • Умение за разпознаване на предупредителни сигнали на жертвено поведение; • Умение за подпомагане на изработването на план за безопасност. 	<ul style="list-style-type: none"> • Нагласа за помагане на идентифицираните жертви.

Модул 3: Полицейска, правна и съдебна подкрепа за жертви на домашно насилие, ресурси и механизми за оказване на помощ

<p>Тема 1: Обща правна рамка</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Дефиниция на домашното насилие • Законова рамка относно домашното насилие в България • Домашното насилие като престъпление • Мерки за защита • Производство по налагане на мерки за защита. 	<ul style="list-style-type: none"> • Боравене с ключово законодателство • Разпознаване на домашното насилие в неговите форми • Умение за ориентиране в законодателството. 	<ul style="list-style-type: none"> • Възприемане на домашното насилие като нарушаване на права и свободи на жертвата • Възприемане на домашното насилие като укоримо деяние • Възприемане на някои форми на домашното насилие като наказуеми.
<p>Тема 2: Възможност за включване на ЧР специалистите при случаи на домашно насилие</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Докладване на случаи на домашно насилие • Роля, правомощия и задължения на ключовите институции • Роля на неправителствените организации. 	<ul style="list-style-type: none"> • Умения за ориентиране в процеса за търсене на защита • Умения за предаване на ключова информация на жертвите • Умения за насочване на жертвите към съответни институции и услуги. 	<ul style="list-style-type: none"> • Нагласа за помагане на идентифицираните жертви • Подкрепящо, неосъждащо отношение към жертвите.
<h3>Модул 4: Междуинституционална подкрепа и насочване на потенциални жертви към полиция, правоприлагане, съдебна система</h3>			
<p>Тема 1: Моделът на координиран отговор на общността</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Подход за съвместни действия на институциите за помощ и подкрепа на жертвите на ДН. 	<ul style="list-style-type: none"> • Умения за разпознаване на явлението и ориентиране в различните институционални подходи. 	<ul style="list-style-type: none"> • Подкрепящо, неосъждащо отношение към жертвите.
<p>Тема 2: Действия на полицейските служители</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Действия в различните структури на полиция и оценката на риска. 	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознаване на различните структури в полиция и техните действия. 	<ul style="list-style-type: none"> • Изискващо отношение към действията на полицейските служители.
<p>Тема 3: Правна и съдебна защита</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Знания относно правната регламентация за защита на жертвите. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оценка на етапа на събитието и възможните правни реакции. 	<ul style="list-style-type: none"> • Критичност към действията на представители на правна система.

<p>Тема 4: Действия на социални и здравни служби</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Методики и действия на тези институции. 	<ul style="list-style-type: none"> • Умение за информиране на пострадалите как да се ползват от предлаганата помощ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Нагласи към съдействие и подпомагане на жертвите да ползват тези услуги.
<p>Тема 5: Помощ и подкрепа за жертвите от социални услуги в общността</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Предлаганите услуги в общността и техните действия. 	<ul style="list-style-type: none"> • Умение за насочване на жертвите на насилие към съответната услуга в общността. 	<ul style="list-style-type: none"> • Нагласи към рефериране на жертвите и подпомагането им да се ориентират в процеса на подпомагане.
<p>Модул 5: Съображения при случаи на домашно насилие срещу деца</p>			
<p>Тема 1: Определения за насилието на деца и видове насилие</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Дефиниции и видове насилие срещу деца • Данни за насилието над деца • Фактори за насилието над деца. 	<ul style="list-style-type: none"> • Умение за разпознаване на видовете насилие над деца и факторите при насилието. 	<ul style="list-style-type: none"> • Формиране на нагласа на неприемливост към злоупотреба и насилие.
<p>Тема 2: Последици при децата в случай на домашно насилие</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Последици по линия на поведението • Последици по линия на емоционалното и психологическото състояние. 	<ul style="list-style-type: none"> • Умения за разпознаване на последици от насилието в поведенческа и психо-емоционална насока. 	<ul style="list-style-type: none"> • Нагласи към рефериране на жертвите и подпомагането им да се ориентират в процеса на подпомагане.
<p>Тема 3: Насилието над деца, като домашно насилие в българското законодателств</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Определения в българското законодателство • Мерки за защита по линия на децата по ЗЗДН • Общи функции на институциите. 	<ul style="list-style-type: none"> • Умения за разпознаване и ориентиране в ключови законови инструменти • Умения за насочване на жени жертви на домашно насилие с деца. 	<ul style="list-style-type: none"> • Нагласи към рефериране на жертвите и подпомагането им да се ориентират в процеса на подпомагане.
<p>Тема 4: Роля на институциите при случаи на деца жертви на домашно насилие</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Знания относно ролята и действията на съответните институции (полиция, съдебна система, социални служби). 	<ul style="list-style-type: none"> • Умение за предаване на релевантна информация на жената жертва на насилие и по линия на нейните деца. 	<ul style="list-style-type: none"> • Нагласи към рефериране на жертвите и подпомагането им да се ориентират в процеса на подпомагане.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

В най-общи линии обучението следва да постигне по-високи нива на информираност относно домашното насилие, мерките за превенция, защита и рехабилитация, идентифицирането на жертви, наличните ресурси за жертви от страна на държавните институции и неправителствени организации, отговорностите на съответните заинтересовани институции и пр. Наред с това обучението следва да повлияе на набора от умения на участниците, както и на наличните им ресурси за адекватна реакция към жертви на домашно насилие сред служителите, с които имат контакт.

Резултатите от обучението се оценяват посредством редица методи от страна на партньорите по проекта. Това обаче не изключва ролята на обучителите като наблюдатели и своеобразни оценители на обучението, което провеждат. Ключови показатели за успеха на обучението могат да бъдат:

- активно участие на голяма част от мултипликаторите;
- споделена обратна връзка от участниците относно полезността на обучението;
- активна дискусия и желание на участниците да се включват в практическите задачи;
- повишено внимание на участниците относно темите за домашното насилие;
- придобити нови знания относно домашното насилие;
- готовност на участниците да се включат в процеса по идентификация, насочване и подкрепа на жертвите;
- готовност на участниците да вземат и да използват предоставените материали и ресурси;
- безпроблемно провеждане на обучението по всички теми;
- присъствие на достатъчен брой участници по време на цялото обучение и др.

Обучителите, разбира се, не са активни страни в процеса на оценка и при тях няма задължения за специфично изследване на обратната връзка и усвоеното знание от участниците в обучението. Техните гледни точки в началото и в края на обучението, от друга страна, са от ключово значение и следва да бъдат споделени и включени в тази оценка.

РОЛЯ НА ОБУЧИТЕЛИТЕ

Обучителите в проекта SHE имат както организационни задължения, така и задължения по същество, пряко свързани с тематично съдържание на Наръчника.

Преди обучението задълженията включват:

- участие в обучение за обучители;
- запознаване с Наръчника в дълбочина, задавайки въпроси и търсейки насоки при нужда;
- научаване на ключовата информация за всеки тематичен модул;
- подпомагане набирането на участници за обучението в тяхното звено;
- подпомагане организацията на обучението;
- предоставяне на обучителните видеа (виж секция 8) на участниците в обучението;
- предоставяне на информационния формуляр за участници и формуляра за информирано съгласие на всеки от обучаемите;
- събиране на подписаните формуляри за информирано съгласие;
- подготовка на програмата за обучението;
- предоставяне на входящ въпросник на участниците;
- подготовка на презентации или други материали, които биха били нужни по време на обучението.

По време на обучението задълженията включват:

- водене на обучението по професионален начин;
- достатъчно добро познаване на Наръчника и темите в него;
- достатъчно добро познаване на Анотирания работен план;
- обезпечаване на активна дискусия и възможност за участие на всички присъстващи на обучението;
- равно и етично отношение към всички обучаеми;
- използване на практически активности и способности в хода на обучението;

- развиване на „меки“ умения (виж секция 2) у участниците посредством обучението;
- предоставяне на всички необходими материали за успешното изпълнение на обучението;
- наблюдение на участниците в обучението;
- готовност да отговарят на въпроси;
- готовност да насочат участниците към допълнителни ресурси и информация.

След обучението задълженията включват:

- предоставяне на изходящ въпросник на участниците;
- съдействие на партньорите по проекта за оценка на обучението.

ПРИМЕРНИ АКТИВНОСТИ (ВЪВЕДЕНИЕ)

Препоръчително е при започване на обучението да бъде отделено време за запознаване на участниците един с друг и въвеждане в темата, която ще бъде обсъждана. Това може да бъде извършено по няколко начина.

Чрез въпроси и отговори: Обучителите могат да открият обучението, като помолят всеки от участниците да се представи и да каже няколко думи за себе си, както и да зададе няколко въпроса, свързани с темата.

- Нека сега всеки от Вас се представи с 2-3 изречения.
- Къде работите и какви са вашите интереси?
- Какво знаете по темата за домашното насилие?
- Какви са очакванията ви от днешното обучение?
- Какво най-много бихте искали да научите от днешното обучение?

Чрез игра или практическо занимание: Обучителите могат да проведат тази въвеждаща част в игрова форма, за да се окуражи по-активното участие в семинара.

- Обучителите разделят участниците на групи по двама (ако са нечетен брой, една група с трима). Всеки се представя на партньора си, а след това всеки представя партньора си в голямата група.
- Обучителите разделят участниците на малки групи (3-4 участници). Всеки участник трябва да избере снимка от телефона си, която харесва, и да я покаже на останалите, обяснявайки историята зад нея и казвайки няколко неща за себе си (името си, от къде е, какво обича да прави в свободното си време и т.н.). След това лидерът на групата представя групата на останалите участници.
- Обучителите разделят участниците на малки групи (3-4 участници). Всяка група получава по един лист и материали за писане. Задачата е например да напишат пет неща, които искат да научат от обучението; десет умения, които биха искали да придобият или усъвършенстват; пет причини, поради които смятат, че обучението ще допринесе за работата им; три неща, които вече знаят за домашното насилие; пет начина, по които вече имат капацитета да помогнат на жертва на насилие сред служителите, с които се срещат; и т.н.. Групата си излъчва говорител и той представя написаното на останалите участници.

- Обучителите разделят участниците на малки групи (3-4 участници). Всяка група получава по един лист и материали за писане. Задачата е всяка група да напише 3-4 мита за домашното насилие и да се опита да ги развенчае. Участниците след това споделят митовете, които са избрали, с останалите в голямата група. Ако някой мит се повтаря често, учителят може да зададе последващи въпроси: *Защо смятате, че този мит е толкова разпространен? Какво можем да направим, за да развенчаем окончателно този мит? Как може специалистът по ЧР да адресира този мит?*
- Обучителите раздават на всеки участник малък лист и химикал. Участниците трябва да напишат отговор на въпрос от типа на: *Какво мислиш, че ще бъде обучението днес? Защо смяташ, че обучението днес би ти било полезно/не би ти било полезно? Какви са очакванията ти от обучението днес?.* След това учителят събира всички сгънати листчета, размесва ги и дава на всеки участник да изтегли по едно. Всеки участник прочита това, което е изтеглил. Учителят може да зададе последващи въпроси: *Защо мисли така този участник според Вас? Какво можем да направим, за да променим мнението на този участник?*

Разбира се, това е неизчерпателен списък с идеи за такъв тип активности. Всеки учител може да избере собствени игри или практически дейности, които смята, че най-добре ще отговорят на очакванията и профила на своите обучаеми. Важно е обаче най-вече да се сформира добра атмосфера за дискусия и участниците да се почувстват удобно да споделят мнението си пред останалите от самото начало на обучението. Добрите въвеждащи дейности имат потенциала да повлияят позитивно на последващата тематична дискусия, но и не бива тази част от обучението да е прекалено дълга – 2-3 дейности са достатъчни.

ПРИМЕРНИ АКТИВНОСТИ (ТЕМАТИЧНИ)

Тематичните активности са практически дейности, задачи или упражнения към всеки модул от Наръчника. Те могат да са най-разнообразни – през кратки тестове, писмени или устни отворени въпроси, въпроси, на които участниците гласуват с вдигане на ръка, казуси, ролеви игри, хипотетични сценарии, задачи за изготвяне на стратегия, план или стъпки за действие и т.н. Тази секция представя няколко кратки примера за такива активности.

Тестове: Тестовете са добър начин да се проучат моментните знания на участниците, както и това до каква степен са запомнили ключова информация. Тестови въпроси могат да се предоставят както индивидуално, така и в малки групи или към всички участници заедно, като всеки има възможност да гласува за отговора, който смята за верен. Тестовите въпроси следва да се формулират на база конкретното съдържание, което се преподава. Препоръчително е след попълването на теста да има дискусия, в която се обсъждат верните и грешните отговори и се дават аргументи и обяснения.

Въпрос: *Към кои институции може да се обърне жертвата на домашно насилие, за да получи помощ?*

- полиция, районен съд по настоящ адрес, гореща телефонна линия за жертви
- полиция, пожарна безопасност, лечебно заведение, кризисен център за жертви
- кризисен център за жертви, гореща телефонна линия за жертви, аптека
- социални служби, лечебно заведение, аптека, полиция.

Отворени въпроси: Отворените въпроси са друг начин да се проверят знанията на участниците, тяхното разбиране на материала и това дали са запомнили ключовата информация. При отворените въпроси може да се научи повече относно перспективите и мненията на участниците, както и да се подтикнат участниците да разсъждават в по-голяма дълбочина по дадена тема. Отново въпросите могат да бъдат зададени индивидуално, към малките групи или към голямата група. Някои отворени въпроси могат да изискват предоставянето на материали за писане на участниците.

- Могат ли служителите по човешки ресурси да инициират процедура за издаване на заповед за защита на жертвата? Защо да/не?
- Представява ли домашно насилие шамаросване на баба от седемгодишното ѝ внуче? Защо да/не?
- Могат ли специалистите по ЧР да подадат сигнал за домашно насилие, който се основава на съмнения, възбудени от синини по ръката на колежка? Защо да/не?
- Могат ли специалистите по ЧР да подадат сигнал за домашно насилие на гореща телефонна линия на неправителствена организация? Защо да/не?
- Жертва ли е дете, което е било свидетел на домашно насилие, без обаче родителите му да знаят, че то е било там? Защо да/не?
- Представят се различни твърдения за дискусия от участниците: „Мъжете нямат чувства и са студени, докато жените са нерационални и свръхемоционални“; „Жените се грижат за децата повече, отколкото мъжете, докато мъжете се интересуват от практически въпроси повече, отколкото жените“; „Жените трябва да учат мъжете как да се чувстват, докато мъжете трябва да се грижат за жените“.
- Колко жени са членове на Народното събрание на РБ? Колко жени заемат позицията „кмет“? Колко от участниците жени са на ръководна позиция и колко от тях имат жена по-висш ръководител?
- Когато казвам учител, кое е първото нещо, което ви идва на ум? А какво си представяте когато кажа „таксиметров шофьор“? Медицинска сестра? Пилот?

Казуси: Казусите са добър начин специалистите по ЧР да се поставят в близка до реална ситуация, в която може да им се наложи да идентифицират различни елементи от феномена домашно насилие. Чрез казусите може да се натрупа опит в разпознаването на типове домашно насилие, фактори и белези за домашно насилие и т.н.; да се способства за по-добрите бдителност и внимание; да се работи над комуникацията; да се повтори и научи ключова информация и пр. Казусите са подходящи за работа в малки групи или по двойки, като е препоръчително да се предоставят материали за писане на участниците.

Казус 1.

На 5 януари 2022 г. в 18:30 ч. Николина Петрова подава сигнал за домашно насилие в полицията, като твърди, че е била обект на домашно насилие от страна на съпруга ѝ Данаил, както и че се страхува от него. Сигналът е подаден в районното полицейско управление в Пловдив. Николина споделя с полицаите, че се е намирала в дома си заедно с трите си деца на

възраст 9, 7 и 3 години, и е приготвяла вечеря, когато Данаил се върнал от работа. Изглеждаше превъзбуден и влязъл направо в спалнята, без да каже нищо. Николина споделя с полицаите, че намерила Данаил да лежи на леглото и на нея ѝ се сторило, че е заспал. Когато го събудила, той се вбесил и те започнали да си крещят един на друг. Според Николина, спорът преминал във физическа борба, при която Данаил я съборил на земята и тя случайно си ударила главата в нощното шкафче близо до леглото. Николина казва на полицаите, че докато траело физическото стълкновение също си наранила главата, носа и устата и че главата все още я боли. Опитала да избяга от спалнята, но Данаил я сграбчил отзад, тя продължила да се бори и се отскубнала от него. След това взела със себе си децата си, тъй като съпругът ѝ продължил да вика от спалнята. Успяла да отиде в апартамента на своите съседи, оставила децата там и отишла в полицейското управление. Николина съобщава на полицаите, че съпругът ѝ я е удрял и в миналото, но никога преди това не е подавала сигнал, тъй като не е била наранена. Споделя, че се страхува от темперамента на съпруга си, но че той се намирал в състояние на стрес, защото загубил работата си, която е единственото им средство за препитание. Полицаите посещават апартамента на Николина и Данаил. Когато пристигат ги посреща Данаил Петров, който ги допуска в апартамента. Майката на Николина също се намира в апартамента. Когато полицаите го питат за инцидента, Данаил им казва, че Николина е започнала спор за пари и се уплашила, когато той започнал да вика. Данаил казва, че Николина се спънала в опита си да избяга от спалнята и си ударила главата на нощното шкафче близо до леглото. По това време не изглежда ядосан и казва на полицаята, че въобще не я е удрял. Данаил потвърждава, че същия ден е бил уволнен, както и че е ядосан и се безпокои за това как ще издържа семейството си.

Задача към Казус 1: Определете видовете насилие и степента на риск. Колко и какви са лицата, върху които е осъществено насилие? Какви действия ще предприемете?

Казус 2.

Александър и Марина са съпруг и съпруга, които имат две деца – момичета, и са в очакване на трето. Семейството е в постоянни конфликти с бащата на Александър, който е недоволен, че всичките им внуци са момичета. Всяка сутрин, щом Александър излезе от дома, Марина получава телефонно обаждане със заплахи от бащата на Александър, който твърди, че ще убие детето, ако то се окаже момиче и ако съобщи за разговора на Александър.

Задача към Казус 2: Осъществено ли е домашно насилие според Вас и ако да, спрямо кого и в каква форма (форми)? Защо?

- Иван забранява на Петя да работи. Казва ѝ, че тя трябва да се грижи за домакинството и децата.
- Марин забранява на Петя да се среща с приятели и колеги. Стриктно следи часовете, в които се прибира от работа и ако закъснее веднага ѝ вдига скандали.
- Соня и Иван са разделени от два месеца. Соня напуска общия им

дом, защото не може да търпи пианските запои на съпруга си. Иван не приема раздялата и ѝ звъни всяка нощ в 1-2 часа, праща ѝ СМС със заплашително съдържание.

- Ива е на 31г. и има връзка с Никола, мъж на 52 г., от три месеца. Живеят в чужбина. Жената бързо разбира, че той не е мъжът за нея и го напуска, като се прибира в България. Никола не приема решението ѝ и разпечатва нейни актови снимки, правени по време на връзката им и ги разлепя из целия ѝ квартал.
- Стамат е полицай. Той и Катя са семейство от 3 г. Мъжът смята, че „бойт много помага“ за „добрите им отношения“. Катя не смее да се оплаче в полицията, защото мъжът ѝ има много приятели и колеги, които ще му кажат и след това той ще я пребие от бой. Стамат я е заплашил, че ако тя сезира полицията, той ще я изкара луда.
- Глория започва нова работа, защото няма финансови средства да се грижи за децата си. Съпругът ѝ не работи, защото смята, че за 500 лв. няма смисъл да го прави, и разчита на съпругата си да гледа семейството. Той тайно я чака след работа, за да следи с кой тя се прибира и комуникира.
- Стоян и Ваня са семейство, имат две деца. Тя никога не е работила, защото той смята, че жената трябва да си гледа децата и да се грижи за домакинството. Ваня винаги е искала да работи като медицинска сестра, но Стоян не ѝ позволява да учи.

Казус 3.

Валери и Александра са заедно от три години. Александра има дете от съпруга си Ивайло, който обаче отказва да ѝ даде развод и заплашва, че ще убие родителите ѝ. От три месеца Александра и детето ѝ живеят при Валери, който обаче постоянно обвинява Александра за това, че все още не се е развела с Ивайло. Една вечер по време на скандал по същия повод, Валери започва да вика на Александра, като използва обидни и нецензурирани думи. Детето на Александра се събужда от виковете и в уплахата си започва да вика. Валери удря шамар на детето с цел то да спре, но детето не спира.

Задача към кратките ситуации: Разгледайте следните кратки ситуации. Какви форми на насилие разпознавате?

Ролеве игри: Ролевите игри са подобни на казусите в това, че представляват хипотетични ситуации, близки до възможни реални събития. Разликата е, че на участниците е дадена определена роля, която да изиграят. В случая това може да бъде както роля, която е различна от професията и позицията на специалиста по ЧР, така и да постави участника на неговото собствено работно място. Ролевите игри са подходящи за работа в малки групи или по двойки, като е препоръчително да се предоставят материали за писане на участниците.

Казус 1.

Вие сте част от екип, работещ в център за превенция на насилието и престъпността в голям град. В центъра идва да търси помощ и подкрепа Катя на 30 г. с дъщеря на 3 г., цялата подута от скорошен побой. Детето се държи много особено, не дава да го докосва никой, освен майка му, постоянно я стиска за ръката и се крие зад нея. Жената обяснява, че подутините и синините по лицето ѝ са в резултат на нанесен побой предния ден от мъжа, с когото живее на семейни начала. Същият е баща на детето, което е припознал, тъй като няма сключен брак с майката. Преди това е имал семейство, което е напуснал след разтрогване на брака преди 5 години и оттогава живеят заедно. Придобитите по време на съжителството им хотел и кооперация с няколко апартамента са собственост на фирма, чийто президент е тя, понеже Петър е държавен служител и не може да развива частен бизнес. Живеят в един от апартаментите на кооперацията, като в съседния е настанена една от служителките на хотела. От няколко месеца започват проблеми между Катя и Петър, като той постоянно ѝ натяква, че не е добре психически и трябва да пие лекарства. От известно време Петър живее с тяхната служителка в съседния апартамент. Предния ден е вдигнал поредния скандал и е поискал да ѝ вземе детето, за да го гледат с новата си партньорка. Катя се е възпротивила, в резултат на което ѝ е нанесен побоя. Докато тя Ви разказва своята история в центъра за превенция пристига Петър, започва да Ви заплашва с позиции в съдебната система, крещи, че не може да се месите в личния му живот.

Задача към Казус 1: Определете видовете насилие и степента на риск. Колко и какви са лицата, върху които е осъществено насилие? Какви действия ще предприемете като екип от специалисти?

Казус 2.

Вие сте специалист по ЧР. Един ден прекият ръководител на Антония, служител във Вашето звено, Ви се обажда, за да Ви каже, че Антония няколко пъти вече не идва на работа без обяснение, често излиза в болничен или закъснява сутрин. Нейни колеги са я виждали да прекарва дълго време в тоалетната, говорейки по телефона. Изглежда е разстроена. Прекият ръководител на Антония се е опитвал да говори с нея относно закъсненията и неявяването на работа, но тя само обещавала, че това няма да се повтори. Извикали сте Антония при Вас за среща. Когато идва, забелязвате, че е облечена с пуловер с дълъг ръкав и висока яка, независимо че навън е близо 30 градуса. Изглежда Ви притеснена. Когато я питате за причината за закъсненията и отсъствията ѝ, тя казва, че сама си е виновна, че напоследък за нищо не става и че не може нищо да направи както трябва.

Задача към Казус 2: Разгледайте следния хипотетичен случай. Как бихте подхождали към Антония? Какво Ви прави впечатление в тази ситуация? Какви въпроси бихте задали, за да разберете повече за ситуацията? Възможно ли е според Вас Антония да е жертва на домашно насилие? Ако да, каква информация би ѝ била нужна?

Казус 3:

Вие сте специалист по ЧР. Провеждате рутинна среща с Ивана, служител във Вашето звено. В хода на дискусиата телефонът на Ивана започва да звъни, но тя затваря веднага. След малко отново получава обаждане, но затваря отново, казвайки Ви, че не е нищо важно. По-късно телефонът на Ивана отново звъни и Вие я подтиквате да вдигне, за да провери дали не е станало нещо. Когато Ивана вдига телефона, чувате ядосан мъжки глас, който казва „Как смееш да не ми вдигаш телефона, когато ти звъня?“, както и няколко обидни квалификации по неин адрес. Ивана видимо се смущава и моли събеседника си да се чуят по друго време, защото е в среща. От другата страна връзката прекъсва. Ивана се извинява и казва, че това е съпругът ѝ, който понякога се ядосва малко, когато не му вдигне телефона веднага, защото се притеснява за нея и иска да знае къде е. След като ѝ задавате няколко въпроса, Ивана споделя, че въкъси обстановката е напрегната, съпругът ѝ често ѝ крещи, обижда я, заплашва я, но никога не ѝ е посягал. Ивана смята, че той е просто по-сприхав като характер, но никога не би я наранил.

Задача към Казус 3: Разгледайте следния хипотетичен случай. Как бихте подхождали към Ивана? Смятате ли, че случаят описва някакъв вид домашно насилие? Ако да, какъв и защо? Каква информация бихте предоставили на Ивана? Какво бихте я посъветвали да направи? Как бихте я подкрепили?

Изготвяне на план/стратегия: Това упражнение може да съчетае наученото от няколко модула, като подтикне участниците да мислят стратегически и да използват наличните им ресурси. Отново този тип активности са подходящи за работа в малки групи или по двойки, като е препоръчително да се предоставят материали за писане на участниците.

- Представете си, че сте идентифицирали служител във Вашето звено като жертва на домашно насилие. Опишете стъпките, които ще предприемете, за да насочите и подкрепите жертвата в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план.
- Представете си, че служител във Вашето звено Ви докладва, че друг служител е споделил, че е жертва на домашно насилие от страна на сина си. Какъв би бил Вашия план за действие?
- Представете си, че имате съмнения, че служител във Вашето звено е станал жертва на домашно насилие. Какви стъпки бихте предприели, за да установите дали служителът има нужда от помощ?

Филми, клипове и видео материали: Подходящи кратки видео материали също могат да бъдат включени в процеса на обучение.

- Sarah's Story: Improving essential services for survivors of violence against women and girls или „Историята на Сара: Подобряване на основните услуги за оцелели от насилие срещу жени и момичета“, достъпен на <https://www.youtube.com/watch?v=KG47I9pRDDY>;
- Домашното насилие в България, достъпен на: <https://www.youtube.com/watch?v=VyxK4Pydhng>;
- Домашното насилие в България, достъпен на: <https://www.youtube.com/watch?v=fgnZOHcHwYA>;
- Какви мерки да предприема, ако съм жертва на домашно насилие?, достъпен на: <https://www.youtube.com/watch?v=4v-M6wEzFUu>.

Други активности: Това могат да са задачи и упражнения, които изискват участниците да приложат критично мислене, умения за решаване на проблеми и работа в екип.

- Разбирания за дадена тема, в случая „социален пол“. Следните твърдения са представени на екран или се раздават като картички: „Жените раждат деца, мъжете не раждат деца“, „Грижата за бебето е отговорност на жената, защото тя го кърми“, „Мъжете имат мустаци“, „Жените не могат да носят тежки товари“, „Жените се страхуват да работят нощно време, особено ако работата налага да работят извън офиса“, „Гласът на мъжете се променя по време на пубертета, но гласът на жените не се променя“, „Жените са емоционални, мъжете са рационални“, „Повечето жени имат дълги коси, мъжете – къси коси“, „Повечето учени са мъже“, „Готвенето е естествено умение за жените“ и т.н. Твърденията имат за цел да провокират дискусия по отношение на това как обществото характеризира/възприема жените и мъжете, и как това се отразява на разбиранията ни за ролята на жените и мъжете в обществото и в частния живот. Участниците представят своето разбиране за разликата между пол и джендър. Дискусията е насочена към разбирането, че е важно да се прави разлика между биологичен пол и социален пол, защото ни помага да разберем, че причината за неравенството между мъжете и жените не са техните биологични характеристики, а социално изградените качества и характеристики за жените и мъжете. Лекторът прави резюме на отговорите, представяйки основните разлики.
- Митове и факти. На участниците се показват различни твърдения и те трябва да определят дали са мит или факт: „Насилието срещу жени и особено домашното насилие между партньори е рядкост“, „Домашното насилие и насилието над жени като цяло засяга само бедни или слабо образовани жени, или жени от етнически малцинства и мигранти“, „Насилието между партньорите е частен въпрос“, „Насилието се случва при хора, които употребяват наркотици и алкохол“, „Жените, както и мъжете, са насилници“, „Дори и да има акт на насилие в една връзка, то това са изолирани епизоди“, „Домашното насилие е резултат от психични проблеми, насилниците са болни“, „Мъже, които са насилници, са били малтретирани като деца“, „Ако жените бяха наистина малтретирани и наистина искаха

да напуснат, те щяха да го направят“, „Когато един мъж е насилник, то е защото го е грижа за жената, а жените са склонни да приемат такова поведение като доказателство за чувствата и грижите от страна на мъжа“, „С времето и с търпение нещата ще се подобрят и насилието ще приключи“, „Насилието е по вина/провокация от страна на жените“, „Ако мъжете наистина проявяваха насилие към партньорката си, те винаги щяха да бъдат такива, вместо това, според техните приятели и колеги, те са наистина добри мъже“, „Няма смисъл да се помага на жените, преживели насилие, защото те почти винаги се завръщат при насилника“.

Примерите за активности в този раздел отново не са изчерпателни и учителите имат свободата сами да формулират въпроси, казуси и задачи, с които да помогнат на мултипликаторите да вникнат в темата по-добре и да придобият или надградят уменията си.

СЪВЕТИ ЗА ЕФЕКТИВНА КОМУНИКАЦИЯ

В хода на обученията е от изключителна важност да се обърне внимание на ефективната комуникация, да се предразположат участниците да споделят гледните си точки свободно и да се разпредели по равностоен начин времето за говорене между различните обучаеми. Някои съвети за ефективна комуникация са:

- Обучителите трябва да практикуват активно слушане, както и да предразполагат участниците да се изслушват един друг. Активното слушане включва задаването на последващи и пояснителни въпроси, недопускането на прекъсване и избягване използването на мобилни телефони по време на дискусиите. Обучителите могат да въведат правила относно активното слушане в началото на обучението и да напомнят периодично на участниците да ги съблюдават.
- Обучителите трябва да създават предпоставки за отворена и прозрачна комуникация. Това е в основата на изграждането на стабилни връзки и доверие между участниците, което пък от своя страна способства за по-качествена дискусия. Важно е да се отбележи, че обучението е чудесна възможност за създаване на контакти между участниците, които да бъдат използвани в дългосрочен план при нужда от мнение, консултация или напътствия по въпроса за идентифицирането и насочването на жертви на домашно насилие. Дейности, при които участниците работят по двойки или в малки групи, са изключително подходящи за отворена комуникация.
- Обучителите следва да проявяват и да поощряват уважение към мнението на всички участници. Уважението към всяко мнение, независимо дали то се различава от своето собствено, създава дискуссионна среда, в която участниците се чувстват удобно и подкрепени в защитаването на гледните си точки. Обучителите могат да въведат правила относно активното слушане в началото на обучението и да напомнят периодично на участниците да ги съблюдават. Могат и да определят еднакво време за говорене на всички участници посредством таймер или предмет, който участникът да държи, когато говори, и да предава на друг участник, когато се изкаже.
- Обучителите трябва да проявят разбиране, че темата за домашното насилие може да е неприятна или травмираща за някои участници. Обучителите не бива да предлагат на участниците да споделят лични истории или да разкриват факти, които могат да доведат до негативни чувства. Участниците имат право да не отговарят на въпроси, на които не искат да дадат мнението си, както и да се оттеглят от дискусията по тяхна преценка без последици – това е описано в информационния формуляр за участие и във формуляра за информирано съгласие.

- Обучителите следва да окуражават участниците да работят заедно, да задават въпроси и да търсят мнение от други обучаеми, за да развият уменията си за работа в екип. Затова обучителите трябва да наблюдават активно екипната работа по време на обучението и да помагат с пояснителни въпроси и теми за размисъл, ако забележат, че има нужда от това.
- Обучителите трябва да следят за добрия тон и професионалното поведение по време на обучението. Това включва например недопускане на груб и обиден език. Обучителите могат да въведат правила относно активното слушане в началото на обучението и да напомнят периодично на участниците да ги съблюдают.
- Обучителите следва да имат готовност да демонстрират примери за емпатична и чувствителна комуникация при работа с потенциални жертви на домашно насилие. С други думи учителят следва да е модел за подражание на своите обучаеми, като споделя казуси от своя опит, добри практики, техники и т.н.
- Обучителите трябва да се стремят да постигнат баланс между различните видове комуникация: визуална, вербална, невербална и писмена. Могат да използват изображения, графики, видео клипове, презентации, писмени ресурси и т.н., за да привлекат и задържат вниманието на обучаемите, както и за да се убедят, че ключовата теоретична информация ще бъде запомнена.
- Обучителите трябва да демонстрират достатъчно добро владение на материала, който преподават на мултипликаторите. Те трябва да изглеждат подготвени и да могат да отговорят на въпроси, свързани с тематиката, както и да знаят към кого да се обърнат в случай, че са нужни допълнителни материали и информация.
- Обучителите следва да използват времето на обучението ефективно. По време на почивките обучителите могат да продължат да поощряват участниците да говорят по темата, да задават въпроси и да изразяват мнението си.
- Обучителите трябва да обръщат внимание на невербалната комуникация и езика на тялото. Положителната нагласа и добрата подготовка биха помогнали на обучителите да водят тренингите със самочувствие и лекота. Добрия визуален контакт, изправената стойка и свободните ръце биха допринесли за уменията на обучителите да поддържат вниманието на мултипликаторите.

Ефективната комуникация следователно, е комбинация от много различни мерки и похвати, които обучителите могат да използват, за да постигнат активна дискусия и уважително отношение сред участниците.

ОБУЧИТЕЛНИ ВИДЕА

В рамките на проекта SHE са разработени и четири 40-минутни сегментирани обучителни видеа, които внасят нов материал към Наръчника и допринасят за по-доброто усвояване на ключова информация от тренинга. Обучителите трябва да предоставят видеата на обучаемите преди или по време на обучението, като ги приканят да споделят размишления и обратна връзка относно тяхното съдържание.

ЕТИЧНИ СЪОБРАЖЕНИЯ

Проектът SHE има разработен етичен план, адресиращ възможните етични рискове, които могат да възникнат в хода на обученията и тяхната подготовка. В тази връзка са изготвени два документа, които трябва да бъдат предоставени на всеки участник в обученията – информационен формуляр за участници и формуляр за информирано съгласие. Формулярите ще бъдат предоставени от страна на партньорите по проекта преди обученията. Важно е обучителите да поемат отговорност за раздаването и събирането на тези формуляри или да подпомогнат партньорите по проекта в този процес. При възникване на въпроси от страна на участниците относно формулярите и тяхното съдържание, обучителите трябва да са достатъчно добре запознати, за да могат да дадат отговори и допълнителна информация.

ОЦЕНКА

Оценката на обученията се извършва посредством входящ и изходящ въпросник, съдържащ както въпроси относно знанията на обучаемите, така и такива, свързани с тяхната оценка за обучението като цяло – неговата приложимост, полезност и т.н. Въпросниците ще бъдат предоставени от страна на партньорите по проекта преди обученията. Важно е обучителите да поемат отговорност за раздаването и събирането на тези въпросници или да подпомогнат партньорите по проекта в този процес.

ЧЕКЛИСТ ЗА ОБУЧИТЕЛИ

Този чеклист може да бъде принтиран или да се използва в електронен формат от всеки учител, който провежда тренинг на мултипликатори, с цел улеснена организация на семинара и подобрена отчетност.

№	Дейност	Извършено
1	Запознаване с Наръчника в дълбочина, задаване на въпроси и търсене на насоки от партньорите по проекта.	☐
2	Запознаване с Анотирания работен план в дълбочина, задаване на въпроси и търсене на насоки от партньорите по проекта.	☐
3	Научаване на ключовата информация във всеки тематичен модул.	☐
4	Изготвяне на презентации при нужда.	☐
5	Събиране на материали за обучението, вкл. принтиране, набавяне на достатъчен брой Наръчници и т.н.	☐
6	Набиране на участници за обучението на мултипликатори в съответното звено/звена.	☐
7	Изготвяне на списък с участници.	☐
8	Приготвяне на присъствен списък.	☐
9	Организация на обучението (осигуряване на зала, мултимедия, материали за писане, кафе паузи, обяд и т.н.).	☐
10	Селекция на практически активности за въведението и за всеки тематичен модул.	☐
11	Изготвяне на финална програма за обучението и разпространяване сред участниците.	☐
12	Предоставяне на обучителните видеа на участниците за запознаване с тях преди обучението.	☐

13	Предоставяне на информационни формуляри и формуляри за информирано съгласие на участниците.	☐
14	Събиране на подписани формуляри за информирано съгласие от всички участници.	☐
15	Предоставяне на входящ въпросник на всеки участник.	☐
16	Събиране на погълнените входящи въпросници.	☐
17	Отговаряне на въпроси на участниците.	☐
18	Насочване на участниците към допълнителни ресурси и информация при нужда.	☐
19	Предоставяне на изходящ въпросник на всеки участник.	☐
20	Събиране на погълнените изходящи въпросници.	☐
21	Съдействие на партньорите по проекта в процеса на оценка на обучението (или извършване на вътрешна оценка на обучението).	☐

ПРИМЕРНА ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ НА МУЛТИПЛИКАТОРИ

Тази секция представя примерна програма за обучение на мултипликатори в рамките на един ден.

Времетраене	Елемент	Сегменти
9:00 – 9:15	Откриване и представяне на целите на обучението	<ul style="list-style-type: none"> • Представяне на обучителите • Представяне на целите на обучението • Кратко изложение на програмата и темите • Разясняване на материалите, които участниците имат пред себе си.
9:15 – 9:30	Входящ въпросник	<ul style="list-style-type: none"> • Раздаване, попълване и събиране на входящия въпросник (самостоятелна работа)
9:30 – 10:00	Интерактивно представяне на участниците и въведение в темата	<ul style="list-style-type: none"> • Две-три практически активности – за запознаване на участниците, за очаквания, за знания относно темата (групова работа).
10:00 – 11:00	Модул 1: Концепции за насилието – домашно насилие и насилие основано на пола, определения, дефиниции, митове за насилието	<ul style="list-style-type: none"> • Лекционна част (до 30 минути) и практически активности (2-3 от различен тип) • Време за задаване на въпроси и получаване на отговори.
11:00 – 11:30	Кафе пауза	<ul style="list-style-type: none"> • Възможност за нетуъркинг и продължаване на дискусията.
11:30 – 12:30	Модул 2: Медицински, психологически и социални показатели за идентифициране на жертвите на домашно насилие	<ul style="list-style-type: none"> • Лекционна част (до 30 минути) и практически активности (2-3 от различен тип) • Време за задаване на въпроси и получаване на отговори.

12:30 – 13:30	Модул 3: Полицейска, правна и съдебна подкрепа за жертви на домашно насилие, ресурси и механизми за оказване на помощ	<ul style="list-style-type: none"> • Лекционна част (до 30 минути) и практически активности (2-3 от различен тип) • Време за задаване на въпроси и получаване на отговори.
13:30 – 14:30	Обяд	<ul style="list-style-type: none"> • Възможност за нетуъркинг и продължаване на дискусиата.
14:30 – 15:30	Модул 4: Междуетноституционална подкрепа и насочване на потенциални жертви към полиция, правоприлагане, съдебна система	<ul style="list-style-type: none"> • Лекционна част (до 30 минути) и практически активности (2-3 от различен тип) • Време за задаване на въпроси и получаване на отговори.
15:30 – 16:00	Модул 5: Съобщения при случаи на домашно насилие срещу деца	<ul style="list-style-type: none"> • Лекционна част (до 15 минути) и практическа активност • Време за задаване на въпроси и получаване на отговори.
16:00 – 16:30	Кафе пауза	<ul style="list-style-type: none"> • Възможност за нетуъркинг и продължаване на дискусиата.
16:30 – 17:00	Умения за идентификация, комуникация и подкрепа на жертви на домашно насилие	<ul style="list-style-type: none"> • Кратка лекционна част (до 5-10 минути) и практически активности (казуси, ролеви игри).
17:00 – 17:15	Въпроси и закриване на обучението	<ul style="list-style-type: none"> • Време за задаване на въпроси и получаване на отговори.
17:15 – 17:30	Изходящ въпросник	<ul style="list-style-type: none"> • Раздаване, попълване и събиране на изходящия въпросник (самостоятелна работа)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Методологическите насоки имат за цел да помогнат на учителите самостоятелно и успешно да проведат обучения в рамките на проекта SHE, следвайки „Наръчник за обучение на специалисти в сферата на човешките ресурси към публичната администрация“; да предоставят на учителите практически насоки, идеи и материали с цел ангажиране вниманието на мултипликаторите и способстване за максимално запазване на наученото по време на обучението в дългосрочен план; както и да запознаят учителите с изискванията на проекта SHE по линия на етичните съображения и оценката на активностите. Насоките съдържат неизчерпателни предложения за практически активности за запознаване на участниците, споделяне на техните очаквания към обучението и въвеждане в темата за домашното насилие, както и тематични такива под формата на тестови въпроси, отворени въпроси, казуси, ролеви игри и задачи за изготвяне на планове и стратегии. В допълнение, Насоките предлагат съвети за ефективна комуникация и разясняват връзката на обученията с други елементи на проекта SHE – оценка, етични съображения, обучителни видеа и т.н. На последно място, в Насоките могат да бъдат открити и ресурси като чеклист за учители и примерна програма за еднодневно обучение на мултипликатори.

По своята същност Насоките не са дълбоко теоретична педагогическа методология, създадена за специалисти в тренирането на екипи. Напротив, те предлагат лесен за разбиране и прилагане инструмент за специалисти по ЧР, които не са експерти по темата за домашното насилие в правен и социално-културен аспект и нямат дългогодишна практика в обучението на екипи в тази тематична област. Те представляват и документ, който може да бъде допълван и надграждан с времето и чрез установяването и събирането на добри практики относно тренирането на специалисти по ЧР за идентифициране, насочване и подкрепа на жертви на домашно насилие сред персонала, с когото имат контакт.

Съфинансирано от
Европейския съюз

CSD | ЦЕНТЪР ЗА
ИЗСЛЕДВАНЕ НА
ДЕМОКРАЦИЯТА

ИНСТИТУТ
ПО ПУБЛИЧНА
АДМИНИСТРАЦИЯ

